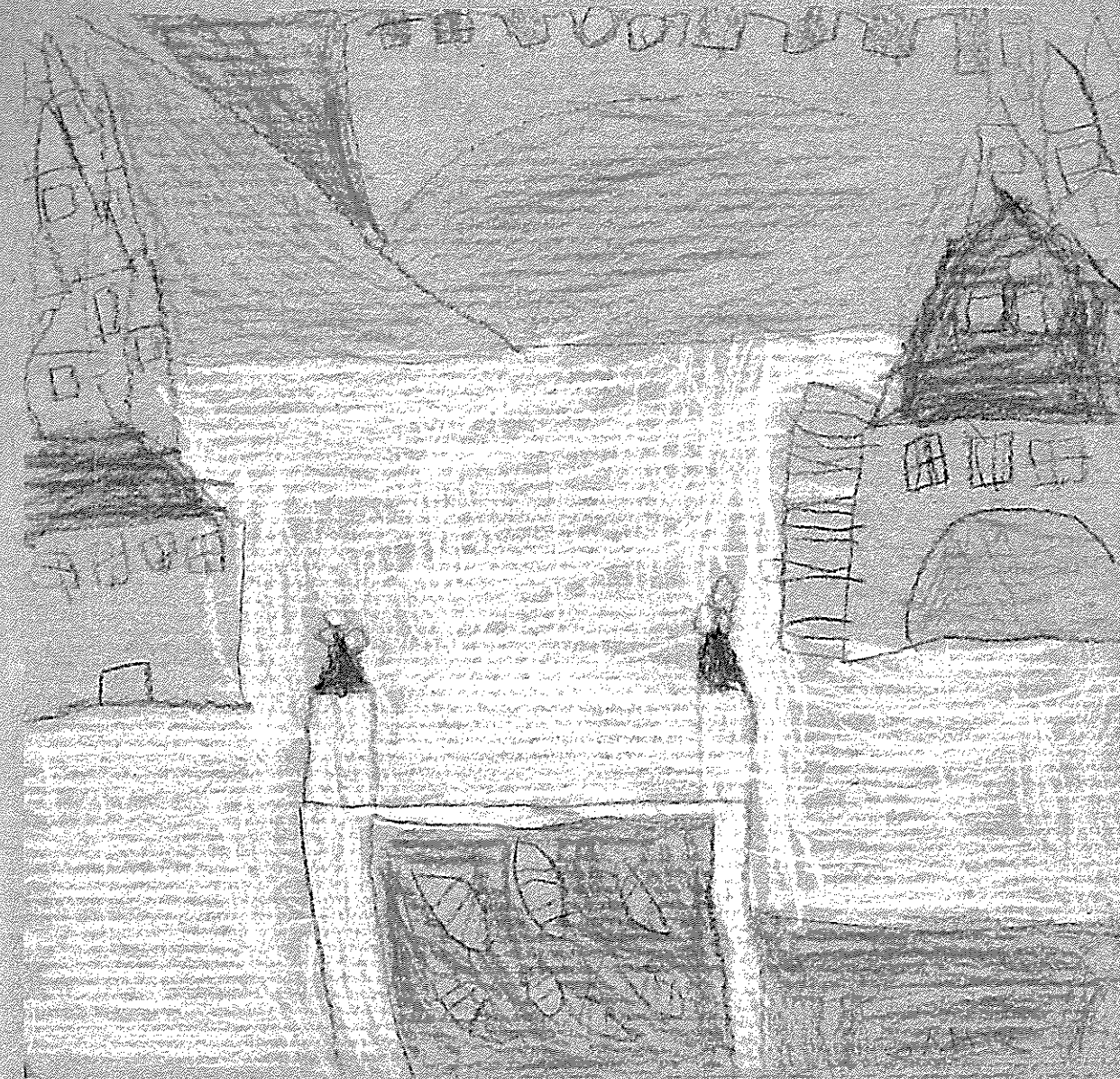

ISBN 953-98661-1-1

OD BAŠTINE ZA BAŠTINU HVAR 2003.

kulturološki aspekt predškolskog kurikula

OD BAŠTINE ZA BAŠTINU

**3. dani otočkih dječjih vrtića • Stručni i znanstveni skup s međunarodnom suradnjom
Hvar, 25., 26., i 27. rujna 2003. godine**

ZBORNIK RADOVA

3. dani otočkih dječjih vrtića
stručni i znanstveni skup s međunarodnom suradnjom

OD BAŠTINE ZA BAŠTINU
KULTUROLOŠKI ASPEKTI PREDŠKOLSKOG
KURIKULA

Hvar rujna, 2003.

Pokrovitelj

Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske

Supokrovitelji

Splitsko – dalmatinska i Dubrovačko – neretvanska županija

Organizatori

Dječji vrtići otoka Splitsko- dalmatinske i Dubrovačko – neretvanske županije
Grad Hvar

Suorganizator

Visoka učiteljska škola Sveučilišta u Splitu

Izdavač

Dječji vrtić «Vanđela Božtković», Hvar

Glavni i odgovorni urednik

Hicela Ivon

Uredništvo

Tin Kolumbić, Sanja Bonković-Ćurin, Ivan J. Bošković, Mia Samac,
Mirjana Bakotić, Hicela Ivon, Natacha Papaprokopiou (Atena)

Likovna obrada

Margarita Kelava

Lektori

Jadranka Nemeth-Jajić
Ivan J. Bošković

Priprema

Pet do dvanaest d.o.o. Split

Tisak

Redak d.o.o. Split

Naklada

300 kom.

ISBN 953-98661-1-1

PROGRAM

3.dani otočnih dječjih vrtića Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije
OD BAŠTINE ZA BAŠTINU Hvar, 25. 26. i 27. rujna 2003.

Četvrtak, 25. rujna 2003.

Radionica: Zajedničko stvaranje djece i umjetnika na otvorenom prostoru (Tin Kolumbić, pjesnik, Krešimir Tomasović, kipar, Ozren Radovanović, kipar)

SVEČANO OTVARANJE

Uvodna riječ

Prigodni program (dramski, glazbeni i plesni kolaž)

Predstavljanje zbornika «3.dani otočnih dječjih vrtića «Od baštine za baštinu»

Razgledavanje izložbe dječjih likovnih radova

Petak, 26. rujna 2003.

Jutro:

Razgledavanje postera (uz bilješke, zapažanja o sadržaju postera)

Parlaonica – sudionika s autorima postera

Video i power point prezentacija s diskusijom

Predstavljanje knjiga poezije za djecu

Popodne:

Predstavljanje predškolske prakse i teorije inozemnih stručnjaka i znanstvenika (Pariz, Atena, Porto, Skopje, Maribor,...)

Interaktivne radionice:

Titi Luketa i Mirjana Bakotić, Split

Stvaranje projekata na sadržajima baštine

Snježana Ninčević, odgojitelj, Ivana Visković, odgojitelj, Makarska

Poticanje roditelja na prenošenje tradicijskih običaja

Dr. sc. A. Papotnik, mr. sc. G. I. Gumzej, B. Plajnaek, P. Gumzej i J. Gumzej, Maribor

Izrada lutaka od različitih materijala

Predstava: Dolores i Tin Kolumbić

«Čarobnjak iz Oza»

Subota, 27. rujna 2003.

Grupne diskusije i parlaonica uz video-projekcije o zajedničkom stvaranju djece, umjetnika i odgojitelja

Završna riječ

Na naslovnici: Hvar - pastel, Damir Vehabović 5,5 g.

LE DEVELOPMENT DES COMPETENCES (META)LINGUISTIQUES DANS LE CURRICULUM DU PRÉ-SCOLAIRE

RAZVOJ (META)LINGVISTIČKIH KOMPETENCIJA U PREDŠKOLSKOM KURIKULU

SAŽETAK

U našim promišljanjima razmatrali smo kurikulum i metodološka pitanja odgoja djece u dobi od 4 i 5 godina. Iskustva koja smo stekli istraživanjem procesa stvaranja znanja u djece predškolske dobi želimo podijeliti s drugima iz dvaju razloga: radi poboljšanja odgoja djece i radi stručnog usavršavanja odgojitelja.

Smatramo da ima puno mogućnosti istraživanja metodologije sukladno interesima djece i kontekstualnim uvjetima, naročito motivaciji odgojitelja. U provedenom istraživanju posebno vrednujemo razvoj jezične kompetencije za koju mislimo da je veoma važna u cjelokupnom djetetovu razvoju.

Introduction

Dans notre réflexion nous avons abordé les questions curriculaires et méthodologiques de l'éducation des enfants de 4 et 5 ans qui la recherche développée dans le contexte pré-scolaire a permis élaborée. Notre intention c'est de partager nos expériences du développement de la connaissance pour améliorer l'éducation des enfants et la formation initiale et contenue des éducateurs.

Contextualisation

Au Portugal les éducateurs sont responsables envers leurs options pédagogiques et envers le développement curriculaire de leurs élèves.

Les documents légaux soulignent l'importance de la systématisation et de l'intentionnalité subjacent à l'action. D'accord les « Orientations Curriculaires pour l'éducation préscolaire » (1997) produiront pour le Ministère de l'Éducation l'éducateur est le gestic et le concepteur du curriculum et le responsable pour l'activité pédagogique. Donc l'école maternelle doit développer chez les jeunes enfants leur comportements de curiosité et offrir des situations diverses et riches pour tous.

Dans la recherche « La gestion curriculaire et le développement des compétences métalinguistiques aux enfants de 4 et 5 ans », que nous avons fait avec deux classes de préscolaire, nous avons souligné les dimensions aux quelles les enfants sont sensibles à l'âge de 4 et 5 ans :

Dimension lexicale et morphologique, mémoire auditive et réflexion sur la langue.

Pendant cette recherche nous avons travaillé sur les compétences linguistiques qui nous avons énoncées et les enfants ont démontrés un grand intérêt sur la langue en ce qui concerne à l'oral et l'écrit.

Nous savons que le niveau linguistique des enfants est directement lié à la qualité et quantité des interactions proposées pour les différents cadres de vie des enfants. Notre étude a mis l'accent sur la construction des connaissances pour les jeunes enfants, mais en même temps nous pensons que l'école maternelle est un lieu d'accompagnement lucide et intentionnel de l'apprentissage linguistique, où les parents et les maîtres jouent un rôle très important.

La coopération entre l'école et la famille et vue d'un véritable partenariat favorise le développement de la parole et crée les conditions pour que l'enfant puisse parler, pour les laisser parler et faut qu'il parle.

Les études récentes nous amènent à ajouter une autre idée: aider l'enfant à réfléchir sur le langage qu'il utilise pour communiquer. Les acquisitions linguistiques doivent être prises en compte dans un cadre de développement général, équationnant un milieu éducatif dynamique où le langage joue le rôle de médiateur et organisateur de ces processus de développement.

Parallèlement, nous croyons que la parole non seulement est un instrument pour penser et pour parler sûr l'écrit, mais également un moyen d'interroger, interpréter et parler sur les propres signaux de l'écrit.

Dans cette optique, il est probable qu'un meilleur niveau du langage oral permet que l'enfant utilise cette connaissance pour interroger l'écrit, comme le souligne Margarida et Martins (1986).

Jouer avec des lettres comme on joue avec n'importe quel autre jeu, dans un environnement structuré, organise où l'activité pédagogique soit intentionnelle, systématique et interactive, conduit l'enfant à développer ces compétences précoces au niveau de la lecture et l'écriture.

Effectivement, les recherches démontrent que le développement précoce de la conscience linguistique est très important, en particulier les compétences envers lesquelles les jeunes enfants sont sensibles, comme la conscience phonologique, la connaissance lexicale et sémantique et la connaissance morphologique et syntactique qui ont directement liés au succès des apprentissages futurs de la lecture et l'écrit.

Dans notre recherche, nous constatons que si un programme de développement de compétences linguistiques, proposé à des enfants de niveau préscolaire (4/5 ans) pendant un certain temps, incite à un plus grand développement dans ce domaine.

Le programme de développement a été adapté au contexte et à l'action des sujets.

L'intervention est faite au niveau de la lecture de livres d'histoires, méthode habituellement utilisée par les éducateurs. À cette méthode, nous ajoutons les chansons, poèmes, petites histoires, jeu des mots, des recettes, des lettres, en résumé des activités qui facilitent la rencontre entre la langue et l'écrit dans le but d'inciter et de motiver la réflexion sur la langue.

Nous supposons que la méthode de recherche favorise la découverte et conduit l'enfant dans le processus de construction et stimule les connaissances de la langue; à cause de cela le travail empirique a été structuré dans le sens de développer les compétences (meta)linguistique.

Objectifs et méthodologie

OBJECTIF GÉNÉRAL : Développer les compétences linguistiques chez l'enfant de 4 et 5 ans :

- Développer le goût pour la communication orale ;
- Permettre à l'enfant de jouer avec la langue ;
- L'orienter pour qu'il soit le propre "chercheur" de sa propre langue ;
- Faire en sorte qu'il fasse l'analyse de la langue qu'il utilise.

Les données qui ont été toujours présentes :

- L'enfant parler
- Laissez l'enfant parler
- Le faire parler

Nous ajoutons :

Aider l'enfant à réfléchir sur la langue qu'il utilise pour communiquer

Les stratégies développées

- L'écouter lire
- Voir l'écrit
- Contact intentionnel avec le matériel imprimé
- L'analyse de la langage
 - s Rimes
 - s Allitération
 - s Segmentation
- Elaboration des narratives

Les données permettent conclure l'existence du suivant :

- Promouvoir le développement des compétences linguistiques
- Une grande volonté pour communiquer
- Quelques comportements propres de la lecture et de l'écrit
- Le rôle de la famille
- La motivation des éducateurs pour un regard critique sur leur intervention
- Reconnaître la compatibilité entre le programme et quelques projets curriculaires

A titre d'exemple nous ajoutons dans les pages suivantes des activités développés avec les enfants.

Souriceau et noisette.

A – EXPLORATION DE L' HISTOIRE

Éducateur : Vous avez aimé l'histoires ? Pourquoi ?

Éducateur : Quel est le titre de l'histoire ?

Éducateur : Pouvons-nous donner un autre nom à l'histoire ?

Si oui, lequel ?

Éducateur : Qu'est-ce que le souriceau a rencontré dans les feuilles sèches ?

Éducateur : A quel moment de l'année le souriceau à-t-il rencontré la noisette ?

Éducateur : L'homme qui est habillé de rouge est gentil ou méchant ?

Éducateur : Pourquoi l'homme n'a jamais rencontré le souriceau ?

Éducateur : Qu'est-ce que le souriceau a trouvé dans la noisette ?

Expliquer les phrases

Éducateur : Le souriceau le prend tout de suite et, bien hâtive, se met en fuite.

Éducateur :- La noisette s'ouvre avec un petit claquement (bruit).

Nouveaux mots

L'enfant : CLAQUEMENT

L'enfant : HÂTIFE

Construire des phrases avec les nouveaux mots

L'enfant : MON BRAS AVAIT FAIT UN PETIT CLAUQUEMENT.

L'enfant : EN FERMANT LA BOÎTE, ELLE FAIT UN PETIT CLAUQUEMENT.

Visualisation de l'écrit

Écrire les mots nouveaux dans le tableau.

Éducateur : CLAQUEMENT
HÂTIFE

B – RÉFLECHIR SÛR LA LANGUE

Construire le diminutif

Éducateur :

SOURIS
MAISON
CANARD

L'enfant :

SOURICEAU
MAISONNETTE
CANETON

Construire les pluriels et explorer les notions de quantité, nombre et ensemble

Éducateur :

UNE MAISON
UNE NOISETTE

L'enfant :

DEUX MAISONS
DEUX NOISETTES

Trouver des mots qui commencent par AL comme ALTESSE

Enfant :

ALPINISTE ALSACIEN ALTESSE

C – RACONTES ET ENREGISTRER L' HISTOIRE

L' enfant a beaucoup aimé le mot claquement et avec l' éducateur ils jouent avec les mots.

Arrière Grand Pere et Arrière Grand Mere

A – EXPLORATION DE L' HISTOIRE

Éducateur : Qu' est-ce que la mère a trouvé dans la boîte?

Éducateur : De qui est la photo?

Éducateur : Comment sont les maisons de l' enfant dans la photo?

Éducateur : Pourquoi Pierre voulait prendre une photo?

Parole (mot) nouvelle

L'enfant : ARRIERE GRAND PERE ET GRAND PERE

L'enfant : ARRIERE GRAND MERE ET GRAND MERE

Construire des phrases avec les nouveaux mots

L'enfant : MA GRAND MERE SAIT BEAUCOUP D' HISTOIRES

L'enfant : MON GRAND PERE AIME JOUER AUX CARTES

Visualisation de l' écrit

Écrire les nouveaux mots dans un tableau

ARRIERE GRAND PERE

GRAND PERE

ARRIERE GRAND MERE

GRAND MERE

B – REFLECHIR SÛR LA LANGUE

Trouver des mots qui terminent en ER comme FORGER

L'enfant : FERMER PARLER PLANCHER

Découvrir les diminutifs

Éducateur :

SOURIS

MAISON

CANARD

L'enfant :

SOURICEAU

MAISONNETTE

CANETON

C – CONNAÎTRE SA FAMILLE

Parler de la famille des enfants et construire une petite histoire.

NOTES

Dramatisation des histoires, utilisation des jouets, la écriture des histoires, des recettes.

Les conversations :

- développer

Où a introduit des matériaux et des activités, par exemple :

- conversations

- lire les livres aux enfants

- dramatisation des histoires

- utiliser les jouets

- écrire les histoires

- écrire les recettes

et produit aussi un majeur intérêt pour la langue qu' il use pour communiquer.

Conclusion

Nous pensons qu' il y a beaucoup de possibilités d' exploration méthodologique d' accord l' intérêt des enfants, les conditions des contextes et, surtout, de la motivation des éducateurs. Dans notre recherche nous valorisons beaucoup le développement des compétences liées à la langue ce que nous pensons être très important dans le développement général des enfants.

MUZEJ KAO ODGOJNO-OBRAZOVNO OKRUŽJE
THE MUSEUM AS A PEDAGOGICAL AND
EDUCATIONAL AMBIENT

Kada muzej postaje živo tkivo, a ne grobnica prošlosti, kad se u njemu čuje nemir i žamor mladosti, onda njegova vrijednost raste i postaje izvor i spoznaja za budućnost.

Vera Kos-Paliska

*Mr.sc. Diana Nenadić-Bilan
Dr.sc. Robert Bacalja
Sveučilište u Zadru
Stručni odjel za izobrazbu učitelja i
odgojitelja predškolske djece*

NEKI ASPEKTI KOMUNIKACIJE U MUZEJU

SAŽETAK

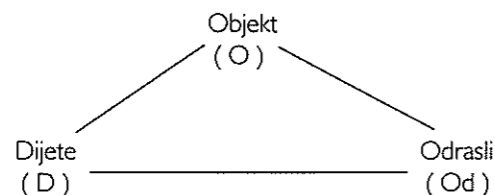
Susret s predmetima u muzeju pruža mogućnost posjetiteljima za razgovor, istraživanje i komunikaciju, otkrivanje dubljih veza s vanjskim svijetom, ali potiče i međusobnu interakciju i upoznavanje. Muzej je mjesto gdje se gradi znanje, stvara, razgovara, razmišlja. Razgovor i interakcija između odraslih i djece, u nazočnosti izloženih objekata, jest temelj za suradničko učenje i radostan boravak u muzeju.

Predškolska djeca, radoznala i otvorena, imaju snažnu potrebu za samostalnim istraživanjem sredine u kojoj borave. U aktivnoj interakciji s fizičkom i socijalnom sredinom djeca tragaju za značenjima objekata, pojava i procesa. Znanja do kojih dolaze rezultat su osobnih napora. Stoga se učenje djeteta predškolske dobi definira kao subjektivni, nelinearni i kontinuirani proces aktivnog građenja pojmova. Odrasli pomažu djeci na način da ih upoznaju s raznovrsnim životnim situacijama i sredinama u kojima će djeca aktivno sakupljati nove informacije te ih povezivati s prethodnim iskustvima.

Muzejski prostori i sadržaji predstavljaju, pored ostalih, djeci zanimljivo i poticajno okruženje za igru, druženje i učenje. Aktivnosti u muzeju mogu se organizirati na načelima konstruktivističkog modela: učenje je proces a ne proizvod, posjetitelj je aktivno uključen u konstruiranje znanja, znanje se ne prenosi s jedne osobe na drugu. Prema kontekstualnom modelu učenja (Falk i Dierking, 2000.) u procesu konstruiranja značenja važnu ulogu ima i socijalna skupina.

Aktivno usvajanje informacija povezano je s govorom i socijalnom interakcijom. Socijalna interakcija ne samo da potiče svekoliki razvoj djeteta, nego predstavlja njegov nužan preduvjet. Komunikacija koja se odvija u muzejskim prostorima između i unutar različitih socijalnih skupina potiče učenje, ali i radost boravka u muzeju. Važnost jezičnog izričaja u muzejskom okruženju posebice je istaknula skupina istraživača u projektu o obiteljskom učenju (Borun, Chambers, Dritsas, Johnson, 1997.). Rezultati istraživanja ukazuju na pet vrsta aktivnosti koje su povezane s učenjem u muzejskom prostoru: postavljanje pitanja, odgovor na pitanje, neizgovoreno čitanje teksta, glasno čitanje teksta, komentar ili objašnjenje izloženoga. Četiri od navedenih aktivnosti odnosi se na verbalnu komunikaciju, razgovor i interakciju između članova obitelji. Na narav i kakvoću inaterakcije utječu mnogi čimbenici, počevši od osobnih reakcija na izložene objekte, odnosa u obitelji i slike o ostalim članovima obitelji.

Jezik odnosno govor jest sredstvo ili put između objekata i osobe te sredstvo koje povezuje osobe međusobno. Morrissey (2002., 289.) navodi četiri značajke susreta s muzejskim izlošcima: skupina, jezik, objekt (izložak) i različite razine razvoja i iskustva. Autorica predstavlja model interakcijskih veza na sljedeći način:

Objekti osiguravaju podražaje te predstavljaju fokus pozornosti. Dijete i odrasli predstavljaju zasebne i jedinstvene čimbenike interakcijskog modela, svaki s drukčijim i unikatnim odgovorom na izloženi podražaj kao rezultat različitih sadržaja iskustava i zrelosti. Navedenim modelom ističu se pet različitih odnosa:

1. dijete reagira na objekt (D – O)
2. odrasli reagira na objekt (Od – O)
3. reakcije odraslih na objekt uz pomoć djeteta (Od – D – O)
4. reakcije djeteta na objekt uz pomoć odraslih (D – Od - O)
5. dijete i odrasli reagiraju jedan na drugoga (Od - D).

U prva dva oblika interakcijskih odnosa objekt govori osobi, a osoba odgovara. Govor objekta uključuje njegovu povijest, izradu, uporabu, skupljanje, istraživanje, brigu o održavanju te način prezentacije u muzeju. Posjetitelji započinju "razgovor" s objektom tek kada prepoznaju osobne vrijednosti, znanja i iskustva u izloženom objektu. Komunikacija između osobe i objekta treba biti dvosmjerna. Stoga je većina muzeja uvela različite mogućnosti očitovanja posjetitelja na izloženo. Osim već poznatih načina komentiranja poput knjige dojmova, zadnjih godina pružaju se suvremeniji načini komunikacije putem računala. Za djecu predškolske dobi predlažu se njima primjereni načini izričaja doživljenoga: razgovor, crtanje i odigravanje onoga što je posebice privuklo njihovu pozornost, ubacivanje loptica različitih boja u postavljene kutije ili mrežice kojima se sugeriraju dojmovi i sl.

Na reakciju odraslih utječe i nazočnost djeteta. Narav odnosa između odraslog i djeteta, kao i razlike u pristupu i doživljavanju odraslih i djece, utječu na načine reagiranja odraslih. Nazočnost djeteta stvara interakciju koja integrira iskustva odrasloga i djeteta te značajke objekta. Djeca mogu potaknuti odrasle da drukčije, neobičnije, smješnije, maštovitije, zaigranije i neposrednije dožive muzejske sadržaje.

S druge strane, odrasli također pomažu djeci odgovoriti na objekte i izložbu izričajem osobnih dojmova i osjećaja, glasnim razmišljanjem i izricanjem činjenica vezanih za izloženo te čuđenjem i divljenjem. Ovdje nije riječ o izravnom poučavanju, nego o prirodnom i spontanom očitovanju odraslih te razmjeni dojmova.

Može se reći da je ovo suradnički pristup razumijevanju i reagiranju na izložene objekte koji aktivno uključuje i odrasloga i dijete. U modelu učenja temeljenom na su-konstrukciji znanja odrasli preuzima ulogu su-učenika te zajedno s djetetom zapitkuje, razmišlja, čudi se, itd. Muzejsko okružje pruža izvanredne mogućnosti za suradničko učenje odraslih i djece.

Roberts (1997., 14.), govoreći o odgojnoj ulozi muzeja kaže da je odgoj djelatnost otkrivanja značenja koja uključuje neprekidnu interakciju između priča koje priča muzej i priča koje donose posjetitelji. Ova interakcija sadrži promatranje, opisivanje, razgovor, stvaranje i provjeru pretpostavki na temelju činjenica, maštu, postavljanje pitanja i čitanje natpisa na izloženim objektima. U interakciji se stječu socijalna iskustva, jača uzajamno povjerenje, razmjenjuju misli i dojmovi, provodi se vrijeme se zajedno u radosnom i zanimljivom ozračju.

Morrissey (2002., 297.) smatra da se prigodom postave izložbe treba voditi računa o načinima kako olakšati i

podržavati razgovore između posjetitelja te interakciju između posjetitelja i izloženih objekata. Stoga je nužna suradnja između muzejskih djelatnika, posebice muzejskih pedagoga i odgojitelja ili roditelja. Na zajedničkim susretima valja dogovoriti najpoželjnije oblike komunikacije posjetitelja te načine njihovog očitovanja nakon razgleda. Morrissey je tijekom nekoliko godina organizirala radionicu " Oblikovanje razgovora " polazeći od temeljne pretpostavke da razgovor potiče učenje te uživanje i radost u muzejskom okružju. U radionici su se istraživali načini kako olakšati razgovor tijekom i nakon razgleda. Navest ćemo neke od prijedloga sudionika radionica koji bi trebali biti u funkciji poticanja pozitivne komunikacije i socijalne interakcije:

- osigurati dostatno prostora za zajedničko okupljanje skupine,
- nadzirati i umanjiti buku u susjednim prostorijama i sve ostalo što ometa komunikaciju,
- istaknuti natpise koje je moguće brzo i lako pročitati te podijeliti s djecom,
- ohrabriti komentare posjetitelja,
- osigurati prostor za zajedničko sjedenje na podu za djecu i odrasle,
- odabrati objekte koji su djelomice poznati i vezani za svakodnevna iskustva,
- organizirati kontinuiranu pomoć i suradnju muzejskog pedagoga s posjetiteljima.

Muzejski pedagozi i odgojitelji u zajedničkom planiranju i evaluaciji navedenih aktivnosti pronalaze odgovore na pitanja: O čemu želimo da posjetitelji razgovaraju prigodom razgleda? Kako je moguće iskoristiti prijedloge posjetitelja? Što izloženi objekti poručuju posjetiteljima?

Umjesto zaključka citirat ćemo temeljnu poruku Kristine Morrissey o ulozi suvremenog muzeja (Morrissey, 2002., 299.): " Muzej je mjesto razmjene mišljenja, stavova, radosti, tuge; mjesto gdje se osobe okupljaju kako bi učili, poučavali, stvarali značenja, otkrivali veze sa svijetom i s ljudima oko sebe. Pred muzejima je izazov ne samo pokazati specifične osobine objekata, nego pomoći uočiti naše specifične osobine i posebnosti drugih osoba, te pomoću izloženih objekata uspostaviti i ojačati odnose s drugima, interakciju s društvenom i prirodnom sredinom u kojoj živimo."

LITERATURA

1. Borun, M., Chambers, M.B., Dritsas, J., Johnson, J.I. (1997.) : Enhancing family learning through exhibits, Curator, 40 (4), str. 279-295.
2. Falk, J.H., Dierking, L.D. (2000.) : Learning from museums: Visitor experiences and the making of meaning, AltaMira Press, New York.
3. Morrissey, K.A. (2002.) : Pathways among objects and museum visitors, u knjizi: Paris, S.G. (ur.) " Perspectives on Object-Centered Learning in Museum, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, London, str. 285-299.
4. Roberts, L.C. (1997.) : From knowledge to narrative: Educators and the changing museum, Smithsonian Institution Press, Washington.

SOME ASPECTS OF COMMUNICATION IN THE MUSEUM

SUMMARY

Encounters with objects in the museums provide an opportunity for dialogue, inquiry and conversation through which individuals find deeper connections not only to the world around them, but to each other as conversations twist around the object, the content and experiences of each individuals. The museums are the places where knowledge is created, discussed and reflected on. The conversations and interactions between the adults and children, in the presence of the objects, are the fundamental for the collaborative learning and joy in the museums.

SURADNJA DJEČJEG VRTIĆA I MUZEJA U UPOZNAVANJU BAŠTINE

U svakodnevnom životu naša je pozornost više usmjerena k sadašnjim i budućim sadržajima. Ti su sadržaji, međutim, sazdana na prošlim događajima i iskustvima. Susret prošlosti i sadašnjosti odvija se i u muzejskim prostorima. Muzejski prostori podsjećaju nas da nismo od danas te da naša baština vuče korijene iz daleke prošlosti. Kakvoća i bogatstvo djetetova okruženja pozitivno djeluje na njegov svekoliki razvoj. Sva recentna istraživanja djetetova razvoja ponovno potvrđuju i ističu važnost rane stimulacije i maksimalno poticajne okoline u kojoj se dijete odgaja. Tako rezultati istraživanja A. Markezicha (1996.) pokazuju daje razvoj mozga otvoreniji vanjskim utjecajima više nego što se to prije pretpostavljalo, a rani okolinski utjecaji imaju dugotrajne posljedice na moždani razvoj. Neurobiološka istraživanja podupiru nove pedagoške spoznaje o važnosti organizacije što poticajnije odgojne sredine. Bogatstvo iskustva utječe na bogatstvo formiranja ličnosti. Obogaćivanje ranog djetetova okruženja znači, između ostaloga, i djelatniju uporabu muzejskih prostora u edukacijske svrhe. Jedna od temeljnih karakteristika predškolskog djeteta jest radoznalost u istraživanju novog.

Kako djeca reagiraju na poticaje u muzeju?

Promatrajući njihova ponašanja, uočavamo neke tipične reakcije: prilaze muzejskim eksponatima sa željom da ih dodirnu i uzmu u ruke, započinju igru istraživanja, otkrivanja. Te su reakcije praćene verbalnim izričajima radosti i čuđenja, te pojačanim motoričkim aktivnostima (gestikuliranje, trčanje, skrivanje iza eksponata, hvatanje i sl.).

Nažalost, neki muzejski djelatnici misle kako je predškolskom djetetu upoznavanje baštine u muzeju preteška zadaća neizvjesna ishoda. Ne treba sumnjati u djetetove sposobnosti razumijevanja promatranih sadržaja.

NAČELA, CILJEVI I ZADAĆE ODGOJNE DJELATNOSTI U MUZEJU

Djelatnosti u muzeju s ciljem upoznavanja prošlih događaja i vrijedne baštine trebaju se temeljiti na razvoju primjerenim sadržajima i postupcima. NAEVC -National Association for the Education of Young Children definira dvije dimenzije razvoja odgovarajućih djelatnosti: primjerenost dobi i primjerenost osobi.

Djelatnosti organizirane u suradnji s muzejom temelje se na sljedećim načelima:

- sadržaji u muzeju potiču djelatnosti u svim razvojnim područjima (tjelesnom, socijalnom, emocionalnom, intelektualnom)

- odgojna nastojanja okrenuta su djetetu i polaze od djeteta

- poticaji u muzejskim prostorima su osmišljeni i prezentirani da podupiru i izlaze u susret individualnim problemima i različitostima. U odabiru sadržaja i organizaciji prostora vodi se računa o razvojnom stupnju, stilovima učenja, obiteljskim specifičnostima i djetetovim interesima.

- različiti programi rada u muzejima omogućuju djeci aktivno manipuliranje i istraživanje

Djeca formiraju pojmove o baštini aktivnim uključivanjem u muzejsko okruženje. Percipiraju problem ili situaciju kao stvarnu, budi se i razvija radoznalost i kreativnost, jača se ustrajnost u traženju odgovora i rješenja.

Prostori u muzeju trebaju biti podijeljeni u više definiranih područja djelatnosti kako bi se omogućio višestruk izbor konkretnih i relevantnih iskustava.

Charlesworth i Lind (1995.) definiraju specifične stilove usvajanja iskustava kod djece kao naturalistički, neformalni i strukturalni. Ta se iskustva razlikuju u pogledu osobe koja nadzire aktivnost (odrasli ili dijete). Naturalistička su iskustva ona u kojima dijete kontrolira izbor i akcije. U neformalnim iskustvima dijete odabire sadržaje i aktivnosti, ali odrasli interveniraju u određenim situacijama. U strukturiranim iskustvima odrasli odabiru iskustva za dijete te daju naputke glede djetetovih akcija.

Muzej, kao mjesto igre i učenja, omogućuje ostvarenje mnogih odgojno-obrazovnih ciljeva i zadaća:

- upoznavati kulturne i povijesne vrijednosti i bogatstvo kraja u kojem dijete živi;
- povezivati prošlost i sadašnjost;
- očuvati tradiciju i tradicijski način življenja te poticati ljubav i pozitivan odnos prema baštini i zavičaju;
- poticati interes i radoznalost prema prošlosti, buditi zadovoljstvo u otkrivanju i istraživanju novih spoznaja;
- uvoditi djecu u pojmove vremena, prostora, kulture i društva;
- aktivno doživljavati posjete muzeju, a spoznaje, doživljaje i iskustva pretvoriti u verbalne, likovne i glazbene uratke;
- poticati i razvijati pozitivne socioemocionalne odnose među vršnjacima, pomoć, suradnju i timski rad;
- poticati postavljanje pitanja, razvoj percepcije, uspoređivanje, klasifikaciju, uspostavljanje relacija, interpretaciju, analizu i sintezu, izvođenje zaključaka, komunikaciju i jačanje upornosti i volje;
- poticati učenje kao interaktivni proces;
- formirati naviku individualnih posjeta muzeju;
- poticati interes za obrt (od kojeg se sve više udaljavamo);
- uključivati roditelje kao partnere djeci, odgojiteljima i muzejskim pedagogima.

MUZEJSKA ISKUSTVA U RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI

Mnoge od navedenih zadaća muzeja posebice su istaknute na nedavno održanom skupu muzejskih pedagoga Hrvatske (14. - 16. lipnja 2001., Pula). Na skupu su predstavljeni suvremeni projekti i programi edukacije u muzejima u Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji.

U Arheološkom muzeju Istre u Puli realizirani su projekti s predškolskom djecom i učenicima nižih razreda osnovne škole pod nazivom "Pamtimo povijest i kulturne običaje" i "Iskrice iz muzeja".

Cilj projekta usmjerenje na pamćenje povijesti i kulturnih običaja.

Muzej grada Zagreba u suradnji s Centrom za kulturu i informacije iz Zagreba realizira projekt "Moj kvart u našem stoljeću" koji uključuje djecu i mladež s ciljem prepoznavanja kulture urbanog načina života u gradu Zagrebu. Organizirane su tri radionice: likovna, dramska i zaštite okoliša, te tribina-radionica. Projekt traje četiri godine s temeljnom nakanom da se sustavnije potakne svjesno i kreativno djelovanje djece i mladih u gradu u kojemu žive.

U Pomorskom muzeju "Sergej Mašera" u Piranu, na prijedlog piranskog dječjeg vrtića Mornarček, realiziran je dvogodišnji pedagoški program. Temeljni cilj programa jest upoznati kulturne i prirodne znamenitosti mjesta i bližeg zaleđa. Aktivnosti predviđene programom odnose se na odgojiteljeve obilaskе muzeja, predstavljanje muzeja djeci, rad djece u muzejskim radionicama, obilazak stare jezgre mjesta, posjet ribarima, obilazak muzeja za dobivanje soli, izlet u mjesto Sv. Petar, posjet staroj seoskoj kući s rekonstruiranom uljarom, susret s istarskim sviračima, upoznavanje narodne nošnje, domaće hrane i sl.